

Vad får man säga på internet? (Lag och rätt)

En introduktion till hur man får och inte får uttrycka sig på nätet.

Lektionen har **Karin Nygårds** tagit fram. Karin är utbildad lärare i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans lägre åldrar.

Till läraren

1. Lagar på nätet
2. Vad är förtal?
3. Är detta förtal?
4. Vad ska man göra?

LÄRARINSTRUKTIONER

Lektionens syfte

Syftet med lektionen är att låta eleverna bli bekanta med några av de brottsrubriceringar som är vanligt förekommande för brott som sker på nätet.

Förberedelser

Läs gärna texterna [Näthat – lagar och fakta](#) och [Näthat – utsatt](#) på polisen.se som beskriver några av de vanligt förekommande brotten på nätet. Gå gärna igenom några lagar som handlar om vad man får säga på nätet. Genom att förstå lagstiftningen ska eleverna få en uppfattning om vad man får och inte får göra på nätet. Detta är en viktig del i den digitala kompetensen, både för att förstå hur samhället påverkas av digitalisering och för att själv bli en kompetent användare. Som icke-jurist kan en av de mest frustrerande aspekterna av juridik vara att svaret många gånger är "det beror på" om något är olagligt eller inte. Därför kommer du heller inte kunna ge eleverna säkra svar vid varje fråga som uppstår.

Läs igenom texterna och svaren till påståendena. Målet är att ge eleverna en förståelse för att lagar och regler även finns på internet.

LÄROPLANSKOPPLING

Skolans värdegrund och uppdrag

Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. Utbildningen ska därigenom ge eleverna förutsättningar att utveckla digital kompetens och ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.

Centralt innehåll i samhällsorienterande ämnen (årskurs 1-3)

- Normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan, i digitala miljöer och i sportsammanhang.

Kunskapskrav i samhällsorienterande ämnen (årskurs 1-3)

- Eleven kan samtala om normer och regler i vardagen och ge exempel på varför de kan behövas.
- Eleven kan samtala om elevnära livsfrågor.

Centralt innehåll i ämnet samhällskunskap (årskurs 4-6)

Information och kommunikation

- Hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Rättigheter och rättsskipning

- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen.

Vad får man säga på internet? (Lag och rätt)

Lektionsdel 1:

Lagar på nätet

Instruktioner

Läs igenom texten högt i klassen. Fundera sedan kring vilka lagar och regler som är extra viktiga på nätet.

Läs texten

Det finns människor som glömmet bort vad som är okej att göra mot andra människor, när de använder internet. Oftast är det vuxna, men det finns barn som betar sig illa ibland också. Det är bra att känna till att det finns lagar för hur man får behandla varandra.

Frågor att fundera kring

- Känner du till några lagar?
- Känner du till lagar som bestämmer hur man får vara mot andra?

Lektionsdel 2:

Vad är förtal?

Instruktioner

Arbeta tillsammans i par.

Undersök ordet

Titta på ordet "förtal" och fundera på vad det kan betyda.

- Vad är tal?
- Vad kan förtal betyda?
- Vad kan det vara för brott?

Förtal är att anklaga någon för att ha gjort något olagligt utan att ha bevis för det. Det är också förtal att tala illa om eller sprida falska rykten om en person eller på annat sätt få andra att tycka sämre om personen. Om man gör det kan man bli så kan man bli dömd för förtal. Och om du sprider något som någon annan har sagt om en tredje person då är det du som är skyldig till förtal.

Lektionsdel 3:

Är detta förtal?

Instruktioner

Ta ställning till om följande situationer är förtal.

Arbeta med uppgifterna

Förtal är att anklaga någon för att ha gjort något olagligt utan att ha bevis för det. Det är också förtal att tala illa om eller sprida falska rykten om en person eller på annat sätt få andra att tycka sämre om personen. Om man gör det kan man bli så kan man bli dömd för förtal. Och om du sprider något som någon annan har sagt om en tredje person då är det du som är skyldig till förtal.

Är det förtal

- att säga att ens lärare luktar svett?
- att säga till en kompis att man tror att läraren stjälar pengar ur klasskassan?
- att säga att en kompis har sagt att läraren stjälar pengar?
- att säga att ens lärare nyper elever som inte har gjort sina läxor?
- att säga att ens lärare är en dålig lärare som inte kan lära ut någonting alls?

[Svar till påståendena finner du här.](#)

Lektionsdel 4:

Vad ska man göra?

Instruktioner

Läs igenom texten om vad du ska tänka på om du eller någon du känner har blivit utsatt för förtal.

Vad ska man göra om man blir utsatt för förtal?

Om något dåligt händer dig eller någon annan på nätet, något som gör dig ledsen, arg eller som du undrar över, säg till! Prata med en kompis eller ännu hellre en vuxen som du litar på. Mycket går att reda ut, bara man pratar om det.

Glöm inte att dokumentera.

- Ta skärmdumpar.
- Spara mejl och andra meddelanden.
- För att kunna spåra IP-adresser måste mejlen ha sparats i original.